

INNFRØRING I ARVERETT – DEL II

Webinar 1 april 2020

Advokat Monica Bjøndal André sen

ADVOKATFIRMAET
BJØNNESS
& **STEEN** AS

Dagens agenda

- Hvem bør opprette et testament?
- Hva må du huske på ved opprettelse av testament?
- Hva skjer dersom formkravene ikke er fulgt?
- Endring og tilbakekall av testament
- Hvor bør du oppbevare et testament?
- Hvordan tolker man et testament?
- Gjensidige testamenter
- Feller og gode råd

Arv etter testament

- Arven kan være kvalitativ eller kvantitativ
- Kvalitativ refererer seg til bestemte ting
- Kvantitativ refererer seg til kroner og øre

Arv i media

- (Dagbladet): En 85 år gammel østerriksk kvinne skal ha klippet i stykker 950 000 euro i kontanter før hun døde på et eksklusivt sykehjem i Østerrike.
- Hvilke alternativer har man dersom man ikke ønsker at arven skal plasseres slik lovgiver har skissert?

Opprettelse av testament

- Testator må ha fylt 18 år
- Et testament skal gjøres **skriftlig** med to vitner som testator har godtatt og som er **til stede samtidig** og vet at testamentet skal være et testament.
- Testator skal mens vitnene er til stede skrive under dokumentet eller vedkjenne seg underskriften.
- Vitnene skal skrive navnene sine på dokumentet mens testator er til stede, og etter hans ønske.

Opprettelse av testament

- I tillegg bør vitnene i påskrift på dokumentet opplyse om at testator gjorde testamentet av fri vilje og var ved sans og samling. Påskriften bør også inneholde yrket og adressen til vitnene
- Testamentet bør dateres
- Testamentvitnene må ikke være arvinger etter testamentet eller være i slekt med arvingene etter testamentet
- Testamentvitnene må være minst 18 år og ikke være sinnssyk, høy grad hemmet i sjelelig utvikling, eller sjelelig svekket

Manglende oppfyllelse av formkravene

- Mangler ved testasjonsevnen:
 - Må normalt være 18 år - § 48
 - Sinnssyk, høy grad hemmet i sjelelig utvikling, eller sjelelig svekket.
 - Unntak: usannsynlig at det har hatt innvirkning på innholdet

Manglende oppfyllelse av formkravene

- Mangler ved testasjonsviljen:
 - «Tvang, svik eller annen misleg påverknad eller ved misbruk av testators lettsinn, veikskap eller avhengige stilling»
 - «misleg» = utilbørlig/uakseptabel
 - vilkår: disposisjonen må være fremkalt ved påvirkningen
 - Påvirkning og mas er ok, så hvor går grensen?
 - Der testator ikke lenger vurderer fritt, men er blitt et redskap for den andres vilje

LB-2012-189452

Instans	Borgarting lagmannsrett – Dom
Dato	2014-04-04
Publisert	LB-2012-189452
Stikkord	Arv. Arvelova. Testament, ugyldighet, testasjonsførhet, utilbørlig påvirkning, bevis.
Sammendrag	I hadde gjennom 23 år kjent, hatt nært forhold til og omfattende omgang med ektefellene J og K, som var barnløse. K døde i 2002 og J arvet ektefellen i kraft av gjensidig testament. J opprettet 87 år gammel et testament i 2007, der I ble innsatt som enearving til en betydelig formue. J døde i 2011. K og Js slektsarvinger bestred testamentets gyldighet og anførte både arvelova § 62 (manglende testasjonsevne) og § 63 (utilbørlig påvirkning) som begrunnelse. Ugyldighetskravet førte ikke frem i første instans (Oslo byfogdembete), og slektsarvingenes anke ble forkastet av lagmannsretten. I ble tilkjent sakskostnader i begge instanser. Sentralt i begge instanser var spørsmål om bevis for manglende testasjonsførhet og utilbørlig påvirkning. Det var også spørsmål om forholdet mellom tidsnære bevis og sakkyndige utredninger i nåtid om testators medisinske situasjon før, under og etter testasjonstidspunktet. Henvisninger: Arvelova (1972) §62, §63
Saksgang	Oslo byfogdembete TOBYF-2011-171389-5 – Borgarting lagmannsrett LB-2012-189452 (12-189452ASD-BORG/03). Om rettskraft
Parter	H, E, F, D, C, A, G og B (for alle: advokat Fred Arne Gade) mot advokat I (advokat Mette Yvonne Larsen).
Forfatter	Lagdommer Peter L. Bernhardt. Lagdommer Anne Magnus. Ekstraordinær lagdommer Jarle Amundsen. Meddommere: seniorrådgiver Marius Seljedal. IT-konsulent Sissel Marina Wiull.
Henvisninger i teksten	Skifteloven (1930) §88 Arvelova (1972) §49, §60 Tvisteloven (2005) §11-2, §19-6, §20-2, §20-5, §20-6, §21-2
 Avgjørelser Del lenke Skriv merknad	

Hvorfor har vi formkrav?

- Bevisstgjøring – solennitetshensynet (høytidelighet)
- Bevishensynet – hva går disposisjonen ut på – notoritet (etterviselighet)

Testament

Når formkravene ikke er oppfylt

- § 60: Testamentet blir ugyldig
- § 61: Disposisjonen til fordel for det inhabile vitnet eller hans nærstående blir ugyldig

Gyldighetstid

- Et lovlig opprettet testament er gyldig inntil testator enten tilbakekaller dette, eller endrer testamentet. En endring forutsetter samme formregler som ved opprettelse av testament.
- Et testament kan tilbakekalles ved at det fysisk ødelegges, eller eventuelt gjennom en skriftlig erklæring som tilbakekaller testamentet.

Oppbevaring av testament

- Testator kan oppbevare testamentet hvor han/hun ønsker, men det bør oppbevares forsvarlig
- Det beste er å levere testamentet til oppbevaring i skifteretten (kr 904) (0,8 ganger rettsgebyr)

Tolkning av testament

- Utgangspunktet- testators mening- § 65
- «hva har arvelater/testator i denne situasjonen ment med disse ord i denne forbindelse»

- Klart skrevet, mindre tvil, mindre konflikt!
- Hva om testator har vært i villfarelse?

Gjensidig testament

- Testament hvor to (eller flere) personer disponerer til fordel for hverandre - § 49
 - Ønske om at den økonomiske enheten/fellesskapet skal fortsette etter at den ene er død
- Primærdisposisjon
 - Den gjenlevende personen skal arve den som først faller fra
- Sekundærdisposisjon
 - Testamentet regulere hva som skal skje med formuen når gjenlevende dør

Behovet for gjensidig testament

- Aktuelt alternativ til uskifte i de tilfeller det er ønskelig å etablere spesielle ordninger etter gjenlevendes død
- Ubegrenset rådighet over arvemidlene
 - Ikke bundet av arvelovens begrensninger hva angår rådighet over arvemidlene
- Begrensning av rådigheten
 - Kan begrense den gjenlevendes rådighet utover de rammer som gjelder for uskifte
- Aktuelt for samboer
 - Det gjensidige testament har den funksjon at den gjenlevende samboer innsettes som arving eller gir gjenlevende rett til å få arv på samme vilkår som uskifte

Tilbakekall/ending gjensidig testament

- Et gjensidig testament kan fritt endres eller tilbakekalles av en testator
 - Den andre testator må få kunnskap om dette før arvelateren dør
 - Dette innebærer ikke at den andres disposisjon i testamentet bortfaller
- Gjenlevendes adgang til å endre et gjensidig testament
 - Avhenger av hva som er bestemt i det gjensidige testamentet (tolkning)
 - Kan fritt endre dersom det uttrykkelig er sagt at lengstlevende har full disposisjonsrett
 - Kan fritt endre dersom det ikke foreligger en sekundærdisposisjon
 - Skal lengstlevende ha en rett til å endre et testament som inneholder en sekundærdisposisjon, bør dette sies uttrykkelig i testamentet

Feller og gode råd

- Vær nøye med informasjon om testamentsarvingene
 - Navn
 - Fødselsdato
 - Adresse
 - Slektskapsforhold
 - Organisasjoner: både navn og organisasjonsnummer
- Vær presis
 - Ikke «hørselshemmede i Oslo» eller «mine fadderbarn»
 - Ved angitt beløp – er det til sammen eller et beløp hver?
 - Tenk «hva hvis»
- Det er alltid en rest – hvem er sluttarving?

Feller og gode råd

Konsekvenser av mangelfulle og uklare testamenter:

- Testators vilje blir ikke fullbyrdet
- Arvekonflikter splitter familier
- Personlige påkjenninger for arvinger
- Økonomiske belastninger for arvinger
- Domstolene belastes med saker omkring uklare testamenter

Til ettertanke

- Arv er et sårt tema fordi man som regel arver etter mennesker man har stått nær. De aller fleste vil i løpet av livet oppleve å arve, og som regel deles arven mellom flere parter i et arveoppgjør. Arveoppgjøret er ofte mer preget av følelser enn rasjonalitet, og fører stadig til konflikter innad i familien.
- Et ryddig testament og kunnskap om arverett kan forhindre unødvendig splittelse mellom arvingene. Slik kan man også unngå at arven blir urettferdig fordelt og at arvinger styrer arveoppgjøret til egen vinning.

ADVOKATFIRMA ET

BJØNNES

& **STEEN** AS

Takk for meg!

www.bjonness.no

www.verdbegravelse.no